

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/upamietnianie/dekomunizacja/zmiany-nazw-ulic/nazwy-ulic/nazwy-do-zmiany/42163,ul-Dzialka-Stanislawa.html>
02.04.2026, 02:41

ul. Działka Stanisława

*W ocenie Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nazwa powyższa **powinna zostać zmieniona** jako wypełniająca normę art. 1 Ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz.U. RP z 2016 r. poz. 744).*

Stanisław Działek (1908-1945) vel Zieliński, ps. „Stach”, działacz komunistyczny. Członek KZMP, KPP, sowieckich władz administracyjnych, ochotnik do Armii Czerwonej, członek Frontu Walki za Naszą i Waszą Wolność. Od 1942 r. w PPR i GL. Sekretarz Okręgu Łódź-Podmiejska.

Urodził się 15 lutego 1908 r. w Krucicach (pow. poddębicki) w rodzinie zubożałych chłopów. Po zakończeniu nauki w zakresie podstawowym, poszukując pracy, w 1925 r. przeprowadził się do Łodzi, gdzie zetknął się po raz pierwszy z ruchem komunistycznym. W 1928 r. wstąpił do prowadzącego działalność konspiracyjną Związku Młodzieży Komunistycznej w Polsce (ZMK, potem: Komunistyczny Związek Młodzieży Polskiej KZMP). W 1931 r. został członkiem Komitetu Łódzkiego KZMP. Już w roku następnym został sekretarzem tego komitetu, wszedł także w skład Komitetu Okręgowego KZMP. Był zaangażowany m.in. w organizację w strajku włóknarzy łódzkich w 1933 r.

25 listopada 1933 r. aresztowany za komunistyczną działalność antypaństwową. Skazany na 4 lata więzienia, opuścił je na mocy amnestii 3 maja 1936 r. Ponownie rozpoczął działalność w KZMP, a od 1937 r. działał już jako pełnoprawny członek zakonspirowanej Komunistycznej Partii Polski. W latach 1936–1938 za działalność na rzecz państwa sowieckiego i ideologii komunistycznej był wielokrotnie zwalniany z pracy oraz kilkakrotnie aresztowany.

Po wybuchu II wojny światowej, w listopadzie 1939 r. wraz z rodziną przeniósł się do Białegostoku. Podjął działalność kolaboracyjną w strukturach sowieckiej administracji okupacyjnej. Najpierw z rekomendacji sowieckich władz miasta pracował w szpitalu jako instruktor kulturalno-oświatowy, następnie został naczelnikiem wydziału kadr w Komitecie Wykonawczym tzw. Miejskiej Rady Delegatów w Białymstoku.

W grudniu 1940 r. skierowano go do Moskwy na 6-miesięczny kurs polityczny.

Wojna niemiecko-sowiecka zastała go na powrót na ziemiach okupacji sowieckiej. Możliwe, że w czerwcu 1941 r. wstąpił ochotniczo do Armii Czerwonej.

Podczas wycofywania się Sowietów pod naporem wojsk niemieckich został aresztowany przez Niemców i osadzony w obozie karnym. Udało mu się zbiec i pod nazwiskiem Zieliński

przedostać do Łodzi, gdzie w marcu 1942 r. wstąpił do prosowieckiej struktury konspiracyjnej funkcjonującej pod nazwą Front Walki za Naszą i Waszą Wolność. Działał tam wspólnie z Mieczysławem Moczarem, Teklą Borowiakową, Ignacym Logą-Sowińskim, Marią Wedmanową.

Po przetrzuceniu z ZSRS na ziemie polskie grupy dywersyjnej Marcelego Nowotki z poleceniem budowy struktur komunistycznej Polskiej Partii Robotniczej (PPR) od maja 1942 r. był jednym z organizatorów PPR i czołowych działaczy w województwie łódzkim. Uczestniczył w konferencji założycielskiej PPR w Łodzi. Objął stanowisko sekretarza KO PPR Łódź-Podmiejska. Od lipca był również członkiem Komitetu Obwodowego PPR w Łodzi oraz redaktorem „Trybuny Ludu”. Organizował struktury PPR w Ozorkowie i Łęczycy. W komunistycznej Gwardii Ludowej wszedł w skład dowództwa szczebla okręgowego.

W grudniu 1942 r. został aresztowany na terenie pow. łęczyckiego przez Gestapo. Początkowo przetrzymywany w Łęczycy, następnie w Łodzi, obozie koncentracyjnym Auschwitz i Mauthausen. Zmarł jako więzień obozu w Ebensee w kwietniu 1945 r.

(AKotŁdz)